

Din evenimentele lunii mai

IOM HAATMAUT – În sunet de muzică israeliană

Iom Haatmaut - Ziua independenței Israelului - s-a sărbătorit anul acesta... în sunetul muzicii. Ambasada Statului Israel a vrut să ne facă un dar de suflet - un concert simfonic în care, alături de clasici, am avut prilejul să ascultăm și muzică israeliană. Deschizând ceremoniile, în fața sălii arhipline, E.S. Rodica Radian Gordon, ambasadorul Statului Israel, a arătat că marcăm cea de a 59-a aniversare a unui stat relativ tânăr, aparținând unui popor mult milenar. Prezentând programul concertului, domnia-sa a remarcat că multe dintre piesele ce urmează să fie interpretate reprezintă fie muzică israeliană contemporană, fie piese clasice legate de existența evreiască, făcându-se, potrivit lui Jonathan Rosenzweig, atașatul cultural israelian, o selecție specială cu acest prilej.

Dar nu numai muzica, ci și interpretii au fost aleși în mod special pentru această ocazie. Orchestra Filarmonicii „George Enescu” a fost dirijată de Shlomo Mintz, violonist de talie internațională, deținător al unor prestigioase premii muzicale. La acest concert, el a apărut atât în calitate de dirijor, cât și de violonist, interpretând cu măiestrie partea solistică a *Romanței pentru vioară nr. 2*, de Ludwig van Beethoven. După intonarea celor două imnuri de stat, concertul s-a deschis cu compoziția *Odă Israelului*, a compozitorului israelian Paul Ben Haim, creatorul muzicii naționale evreiești, liderul școlii est-mediteraneene, care a combinat muzica occidentală cu cea în care pot fi descoperite tonalități din melodii specifice Orientului Mijlociu. Născut în Germania, unde a ajuns un cunoscut compozitor și dirijor, în 1933, o dată cu instaurarea regimului nazist, Paul Frankerburger (devenit, pe pământ israelian, Ben Haim) a trebuit să se refugieze în Israel. După concertul de vioară al lui Ludwig van Beethoven, am fost martorii unei adevărate revelații pentru melomanii prezenți în sală. Excepționalul chitarist israelian Yaron Hason a interpretat *Concertul Aranjuez pentru chitară și orchestră*, de compozitorul spaniol Joaquín Rodrigo, dedicat de către solist comunității evreiești din România, care a avut de-a lungul istoriei

● PAUL
BEN HAIM

YARON HASSON – chitaristul lui Dumnezeu

Yaron Hason este o persoană profund religioasă. Crede, așa cum ne-a declarat după concert, că muzica pe care o interpretează trebuie să i-o dedice lui Dumnezeu. Probabil că este forma lui de recunoștință pentru harul pe care i l-a dăruit Cel de Sus. Degetele lui extrag din cordele chitarei sunete care-ți evocă, fără

să vrei, harfele îngerilor. Cel puțin așa-ți imaginezi că trebuie să sune acolo, în ceruri, la piciorul lui Dumnezeu. Deși are o faimă internațională, fiind unul dintre marii artiști ai chitarei clasice, Yaron Hason este foarte modest. Mulțumește pentru cuvintele noastre de apreciere, de parcă am fi cei mai mari critici

● YARON
HASSON

muzicali și nu simpli amatori care am ascultat, poate, pentru prima dată „pe viu” un concert de chitară clasică. Se bucură că a venit în România, în București (a mai fost la Sinaia, la Concursul Internațional de Chitară) și i-a făcut plăcere că a putut cânta de Ziua Israelului, și că în audiență s-au aflat numeroși evrei, că - așa cum spune el - chiar dacă suntem puțini în acest colț de lume, viața evreiască dăinuie. Este cea mai mare răsplătă pentru eforturile lui de artist. (E.G.)

- 1 mai 1825 - s-a născut, la Milișăuț (Suceava), scriitorul, publicistul, cronicarul literar și teatral URY BENADOR (Simon Schmidt). Este autorul romanelor: *Ghetto veac XX*; *Gablonz - Magazin universal*; *Subiect banal*; *Hilda*; *Beethoven, omul*; *Apasionata*. Opera lui s-a bucurat de aprecierea unor istorici literari, ca E. Lovinescu, G. Călinescu, Ov. S. Crohmălniceanu ș.a.
- 1 mai a.c. - împlinește 60 de ani publicista IULIA DELEANU, redactor la „Realitatea Evreiască”. Unele din materialele publicate aici sunt reunite în volumul *Cu sufletul deschis*, o parte a unei trilogii. Dintre romane, menționăm *Kadiș pentru mama mea*. În 2002, a fost distinsă cu Premiul „Zigu Ornea” al F.C.E.R.
- 1 mai a.c. - actrița MAIA MORGENSTERN împlinește 45 de ani (n. 1962). A dobândit succese notabile atât pe scenă, cât și în film, fiind solicitată de numeroși producători și regizori români și străini. A fost răsplătită cu numeroase premii: „Stele de mâine” la Festivalul de Film de la Geneva (1991), Premiul „Felix”, pentru cea mai bună actriță europeană (Berlin, 1993). În 2004, Parlamentul European de la Strasbourg a desemnat-o „Actrița și femeia anului 2003”.
- 1 mai 1572 - a murit, la Cracovia, eruditul rabin și comentator MOȘE BEN ISRAEL ISSERLES. A făcut adnotări de mare profunzime la celebra culegere de legi *Sulhan Aruh*.
- 1 mai 1928 - s-a născut criticul literar și esteticianul ION IANOȘI, membru de onoare al Academiei Române.
- 2 mai 1802 - s-a născut, la Berlin, fizicianul GUSTAV MAGNUS, descoperitorul efectului care-i poartă numele. „Efectul Magnus” se referă la abaterea de pe traiectorie a unui obiect aflat în mișcare foarte rapidă în spațiu.
- 4 mai 1929 - s-a născut conf. univ. dr. OTTO ADLER, membru al Consiliului de Conducere al F.C.E.R., președintele A.E.R.H.V.
- 5 mai a.c. - împlinește 80 de ani (n. 1927, București) reputatul istoric literar VICU MĂNDRA, fost profesor la Catedra de literatură română contemporană a Universității din București. A debutat în 1946, la revista „Tineretea”, a fost redactor-șef adjunct la „Gazeta literară”. Din 1949, este membru al Uniunii Scriitorilor din România. A publicat peste 500 de articole și studii. Dintre lucrările sale spicim: *Însemnări despre literatură și teatru*; *Incursiuni în istoria dramaturgiei române*; *Victor Ion Popa*; *Jocul situațiilor dramatice*.
- 5 mai 1950 - s-a născut ERIC IVAN BLOCH, președintele Comunității Evreilor din Lugoj.

- 5 mai 1922 - s-a născut, la Botoșani, filologul germanist și istoricul DUMITRU HÂNCU. A tradus în limba română opere ale scriitorilor germani clasici și moderni, a studiat interferențele culturale germano-române. Volume: *Heinrich Heine*; *Thomas Mann și România*; „Noi” și germanii „noștri”; *Intrigă fără iubire*. A tradus din Heinrich Heine, Arthur Schnitzler, Heinrich Mann, Alfred Andersch ș.a. A consacrat un volum diplomatului român Dumitru Motta, care a salvat un număr de evrei din Franța ocupată (*Un licăr în beznă*). A fost, peste zece ani, director al C.S.I.E.R.
- 6 mai 1930 - s-a născut, la Piatra Neamț, scriitorul și publicistul DOREL DORIAN. A colaborat la diferite publicații de tineret. A debutat cu volumul de povestiri *N-au înflorit încă merii*. S-a dedicat, apoi, cu precădere, dramaturgiei: *Secunda 58*; *Ninge la Ecuator*; *Joc dublu*; *Minciuni adevărate*; *Confesiune târzie*. A scris scenarii de film, eseistică, literatură SF (*Mileniul II, ultimul sfert de oră*; *Ficțiuni pentru revolver și orchestră*; *Anchetatorul SF și forțele oculte ș.a.*).

ANIVERSĂRILE ȘI COMEMORĂRILE Lunii Mai

Este redactorul-șef al revistei „Realitatea Evreiască”.

- 6 mai 1747 - a murit, la Akko, scriitorul de expresie ebraică MOȘE HAIM LUZZATO. A fost unul dintre fondatorii poeziei ebraice moderne. A fost conducătorul Academiei Rabinice din Amsterdam.
- 7 mai 1931 - s-a născut, la Iași, poetul ȘTEFAN IUREȘ. A publicat numeroase volume de poezie, proză, scenarii. Menționăm: *Poema citadină*; *Amatorul de sâmburi*; *Orbita planetei*; *Văgăuna*; *Un container pentru Osaka* ș.a. A scris și literatură pentru copii (*A voastră e lumea etc.*). Actualmente este directorul Editurii Hasefer.
- 10 mai 1982 - a murit scriitorul și regizorul de film PETER WEISS, născut în Germania. În 1994, s-a refugiat la Londra, apoi în Elveția, stabilindu-se definitiv în Suedia. În cartea *Investigația relatează despre procesul criminalilor de război de la Auschwitz*.
- 10 mai 1944 - a fost executată, în închisoarea din Stuttgart, OLGA BANCIC, luptătoare antifascistă, participantă la Rezistența franceză.
- 11 mai a.c. - 100 de ani de la nașterea (1907, Cernăuți) poetei ROSE AUSLÄNDER (Rozalie Scherrer). A trăit în S.U.A. și Germania. Este autoarea volumelor de versuri *Curcubeul*; *Inventar*; *Fără viză*; *Poezii alese etc.* A murit în 1988.
- 11 mai 1918 - s-a născut, la New York, fizicianul RICHARD PHILLIPS FEYNMAN. În 1965, a primit Premiul Nobel (împreună cu alți doi fizicieni) pentru cercetările în domeniul electrodinamicii cuantice.

- 13 mai 1963 - s-a născut, la Baku, GARRI KASPAROV, fost campion mondial de șah, mare maestru internațional.
- 13 mai 1975 - s-a născut EDUARD KUPFERBERG, directorul Departamentului Relații-Imagine-Protocol al F.C.E.R.
- 15 mai 1862 - s-a născut, la Viena, medicul scriitor ARTHUR SCHNITZLER. A scris romanele *Flirtul*; *Drumul singuratic*; *Intermezzo*; *Drum deschis* (autobiografic).
- 15 mai 1845 - s-a născut, lângă Harkov, microbiologul și imunologul ILIA MECINIKOV. A primit Premiul Nobel, împreună cu Paul Ehrlich, pentru studiile asupra fagocitozei.
- 16 mai 1931 - s-a născut istoricul LYA BENJAMIN, doctor în științe istorice, specialistă în istoria evreilor din România.
- 18 mai 2006 - a murit, la Craiova, prof. ALBERT ZIMBLER, secretar al Asociației Culturale de Prietenie România-Israel, filiala Dolj.
- 20 mai 1930 - s-a născut, la Iași, criticul și istoric literar GEO ȘERBAN. A îngrijit și prefațat ediții ale operelor unor clasici români. Este autorul edițiilor *Ulysse*, *Gâlceava înțeleptului cu lumea* (vol. 1 și 2), *Exegeze*, *Ispitele istoriei*, *Ideii trăite*. A coordonat seria *Caietelor Culturale* editate de „Realitatea Evreiască”, consacrate unor personalități ca acad. N. Căjal, B. Fundoianu, Moses Rosen, Mihail Sebastian, Zigu Ornea ș.a. Geo Șerban este o prezență notabilă în paginile R.E. și realizatorul recentei „Ediții speciale” consacrate „Centenarului Mihail Sebastian”.
- 21 mai 1881 - s-a născut, la București, pictorul IOSIF ISER. Dintre tablourile sale amintim: *La marginea Bucureștilor*; *Țărani din Argeș*; *Peisaj dobrogean*; *Familie de tătari*. A participat la prestigioase expoziții la Paris, New York, Moscova, Viena. A murit în 1958.
- 21 mai 1964 - a murit, la Göttingen, fizicianul JAMES FRANCK, născut în 1882. Din 1935, s-a stabilit în S.U.A. Pentru cercetările sale în domeniul ionizării electronilor a primit, în 1925, Premiul Nobel (împreună cu G. Hertz).
- 23 mai 1933 - s-a născut dr. doc. EUGEN SEGAL, membru corespondent al Academiei Române, specialitatea chimie fizică.
- 28 mai 1935 - s-a născut NACHMAN SALIC, președintele Comunității Evreilor din Baia Mare.
- 28 mai 1934 - s-a născut DAVID IOSIF, președintele Comunității Evreilor din Botoșani.
- 29 mai 1940 - s-a născut GAVRILĂ GOLDNER, președintele Comunității Evreilor din Cluj-Napoca.
- 31 mai 1934 - s-a născut muzicianul IZU GOTT, care a fost, vreme îndelungată, dirijorul formațiilor artistice ale F.C.E.R. Actualmente locuiește în Israel.

SIEGFRIED WOLF

Spirite celebre

„Nimic deosebit de povestit despre el. Toată ziua citea și scria, în rest nu se pricepea la nimic”. Cu aceste cuvinte, o bătrânică, ce a slujit ani îndelungați în casa lui Lessing, a tăiat elanul unui grup de admiratori și exegeți veniți să afle fapte autentice din viața marelui scriitor german.

Totuși, câte ceva mai deosebit, chiar și cu puțin haz, este de povestit despre GOTTHOLD EPHRAIM LESSING, a cărui piesă „Natan înțeleptul” este pusă în scenă de multe teatre, chiar și acum, după mai bine de două secole. La vremea când a fost scrisă, directorul unui teatru, vrând să includă piesa în repertoriu, a cerut permisiunea autorului. Acesta s-a interesat: „Cine va primi rolul lui Natan?”. „Eu”, răspunse directorul, care avea și veleități actorești. „Mda? Însă atunci mă întreb cine o să fie înțeleptul?”, se miră Lessing, cu gândul, parcă, în altă parte. Se știa că

Înțeleptul distrat

este un om foarte distrat, așa că purtările sale nu mai mirau pe nimeni.

Într-o zi, întâlnind un prieten, îi spuse: „În ultima vreme, am observat că mereu îmi dispar din casă niște bani. Ca să pun la încercare cinstea servitorului, acum, când am plecat, am lăsat special pe masă o grămadă de bancnote”. „Câți bani ai lăsat pe masă?”. „O clipă, Lessing a rămas blocat de întrebare. „Am uitat să-i număr! Mă întorc repede acasă”. Ajuns în fața locuinței căută cheia de la intrare prin buzunare, dar, negăsind-o, bătu la ușă. Servitorul deschise fereastra de la etaj și, din cauza întunerului serii, nu-și recunosc stăpânul, așa că strigă: „Profesorul nu-i acasă!”. „Bine, am să-l caut altădată”, spuse Lessing și plecă.

Nu la fel de distrat era și atunci când scria. Căuta să fie precis și concis. Odată, scriindu-i unui prieten, se lăsa dus de amănunte și umplu mai multe pagini. Dându-și seama că s-a lungit prea mult, a adăugat un P.S.: „Dacă aș fi avut mai mult timp, scrisoarea ar fi fost mult mai scurtă”.

A. CROITORU